

Регіональне управління та місцеве самоврядування

УДК 005.3:352.07

Нема Олександра Степанівна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри регіонального та місцевого розвитку
Національний університет «Львівська політехніка»*

Niema Oleksandra

*Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Regional and Local Development*

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0003-1242-7151

**РОЛЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОСТОРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
THE ROLE AND PERSPECTIVES OF SPATIAL MANAGEMENT IN
THE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES**

***Анотація.** Вступ. Просторовий менеджмент охоплює управління територіальними ресурсами на різних рівнях. Цей комплексний підхід, який враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти, набуває особливого значення в умовах децентралізації, коли місцеві громади отримали більші повноваження щодо управління своїми ресурсами. Просторовий менеджмент став важливим інструментом для досягнення цілей раціонального використання земель, розвитку інфраструктури та забезпечення сталого розвитку, а також для створення комфортного та безпечного середовища для мешканців.*

Війна в Україні спричинила значні руйнування інфраструктури, вимушене переміщення мільйонів громадян і дестабілізацію управлінських процесів. У цих умовах просторовий менеджмент стає особливо

важливим для збереження ресурсів та планування відбудови країни. Його застосування дозволяє ефективно організовувати відновлення зруйнованих територій, реконструкцію житлових, соціальних та інфраструктурних об'єктів.

Повоєнне відновлення потребуватиме системного підходу, який передбачає не лише відтворення зруйнованих об'єктів, а й модернізацію територій відповідно до принципів сталого розвитку та екологічної безпеки. Просторовий менеджмент інтегрує стратегічне планування, оптимізує використання ресурсів та орієнтується на довгострокову перспективу. Його ефективна реалізація стане запорукою подолання викликів війни та створення сприятливих умов для життя й розвитку громадян у динамічному сучасному середовищі.

Мета. Метою статті є аналіз ролі просторового менеджменту в розвитку територіальних громад, а також окреслення перспектив використання сучасних інструментів просторового менеджменту в українських громадах у період війни та повоєнного відновлення.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення, що формує основну рамку та напрямки для розробки політик і стратегій у сфері просторового менеджменту; 2) наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, які висвітлюють різні аспекти просторового розвитку, просторового менеджменту, управління територіями та інтеграцію просторових рішень у системи публічного управління тощо.

У процесі здійснення дослідження використано низку методів наукового пізнання, зокрема: системного підходу та теоретичного узагальнення (для розкриття змісту та фундаментальних принципів просторового менеджменту); аналізу й синтезу (для визначення ролі та перспектив просторового менеджменту у розвитку територіальних громад); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Результати. Просторовий менеджмент є важливим інструментом розвитку територіальних громад, оскільки поєднує соціальні, економічні та екологічні аспекти, сприяючи ефективному та раціональному використанню ресурсів. Принципи сталого розвитку, зокрема збереження територіальної цілісності та оптимізація природних ресурсів, лежать у його основі й сприяють гармонійному розвитку громад і задоволенню їхніх потреб у межах обмежених можливостей. Складові просторового менеджменту – проектування облаштування територій, просторове планування, організація та регулювання – створюють базу для сталого розвитку, забезпечуючи ефективне використання ресурсів і адаптацію до соціально-економічних змін.

Реформа децентралізації в Україні відкрила нові можливості для місцевого самоврядування, що дозволило громадам ефективніше управляти ресурсами та реалізовувати інфраструктурні проєкти. Важливу роль у цьому процесі відіграють інструменти просторового менеджменту, зокрема ГІС, картографічні моделі, просторовий аналіз і математичні моделі, які дозволяють точніше аналізувати потреби територій, оптимізувати ресурси та підвищувати ефективність управлінських рішень. Залучення громад до процесів планування та управління підвищує прозорість рішень і зміцнює довіру до влади, що є важливим для сталого розвитку.

В умовах війни та повоєнного відновлення просторовий менеджмент набуває особливого значення. Геоінформаційні системи допомагають точно аналізувати пошкодження інфраструктури та планувати відновлення з урахуванням нових умов. Використання інноваційних підходів дозволяє громадам не тільки відновлювати зруйновані території, але й створювати умови для сталого економічного зростання, залучення інвестицій та розвитку соціальної інфраструктури.

Перспективи. Майбутні дослідження можуть бути спрямовані на удосконалення механізмів просторового менеджменту, зокрема через розробку стратегій просторового розвитку, впровадження інноваційних технологій та інтеграцію просторового менеджменту в процеси відновлення територіальних громад, що сприятиме сталому розвитку та підвищенню ефективності управління їхніми територіями.

Ключові слова: територіальна громада, просторовий менеджмент, просторовий розвиток, управління просторовими ресурсами, сталий розвиток, місцеве самоврядування.

Summary. *Introduction. Spatial management encompasses the management of territorial resources at various. This comprehensive approach, which considers economic, environmental, and social aspects, becomes particularly significant in decentralization when local communities have gained greater authority over managing their resources. Spatial management has become an important tool for achieving the goals of rational land use, infrastructure development, and sustainable development, as well as creating a comfortable and safe environment for residents.*

The war in Ukraine has caused significant infrastructure damage, forced displacement of millions of citizens, and destabilization of management processes. In these conditions, spatial management becomes critical for resource preservation and the planning of the country's reconstruction. Its application allows for the effective organization of the recovery of devastated areas, and reconstruction of residential, social, and infrastructural objects.

Post-war recovery will require a systemic approach that involves not only the restoration of destroyed objects but also the modernization of territories per the principles of sustainable development and environmental safety. Spatial management integrates strategic planning, optimizes resource use, and focuses on the long-term perspective. Its effective implementation will be key to

overcoming the challenges of war and creating favorable conditions for the life and development of citizens in a dynamic modern environment.

Purpose. The purpose of this article is to analyze the role of spatial management in the development of territorial communities, as well as to outline the prospects for using modern tools of spatial management in Ukrainian communities during the war and post-war recovery periods.

Materials and Methods. The research materials include: 1) normative and legal support that forms the basic framework and directions for the development of policies and strategies in the field of spatial management; 2) scientific works of domestic and foreign authors that highlight various aspects of spatial development, spatial management, territory management, and the integration of spatial solutions into public administration systems, etc.

The research employed a range of scientific methods, including: a systematic approach and theoretical generalization (to reveal the content and fundamental principles of spatial management); analysis and synthesis (to determine the role and perspectives of spatial management in the development of territorial communities); logical generalization of results (formulating conclusions).

Results. Spatial management is an important tool for the development of territorial communities as it combines social, economic, and environmental aspects, contributing to the effective and rational use of resources. The principles of sustainable development, such as preserving territorial integrity and optimizing natural resources, form its foundation and contribute to the harmonious development of communities and meeting their needs within limited resources. The components of spatial management – territory planning, spatial planning, organization, and regulation – provide a base for sustainable development, ensuring effective resource use and adaptation to socio-economic changes.

The decentralization reform in Ukraine has opened new opportunities for local self-government, allowing communities to more effectively manage resources and implement infrastructure projects. Important roles in this process are played by spatial management tools, including GIS, cartographic models, spatial analysis, and mathematical models, which enable more precise analysis of the needs of territories, optimize resources, and increase the efficiency of management decisions. Involving communities in planning and management processes enhances decision transparency and strengthens trust in the authorities, which is crucial for sustainable development. In the context of war and post-war recovery, spatial management assumes particular significance. Geographical information systems (GIS) help accurately analyze infrastructure damage and plan recovery in new conditions. The use of innovative approaches allows communities not only to restore destroyed areas but also to create conditions for sustainable economic growth, attract investment, and develop social infrastructure.

Discussion. Future research could focus on improving spatial management mechanisms, particularly through the development of spatial development strategies, the introduction of innovative technologies, and the integration of spatial management into the processes of territorial community recovery, which will contribute to sustainable development and enhance the efficiency of managing their territories.

Key words: *territorial community, spatial management, spatial development, management of spatial resources, sustainable development, local self-government.*

Постановка проблеми. Просторовий менеджмент, охоплює широкий спектр завдань, пов'язаних із управлінням територіальними ресурсами на різних рівнях – від будівель та міських територій до природних і рекреаційних зон. Як комплексний підхід, що включає

планування, організацію та контроль за використанням простору (управління територіями) з урахуванням економічних, екологічних та соціальних аспектів розвитку, просторовий менеджмент набуває особливого значення в умовах децентралізації. Завдяки реформі територіальні громади отримали розширені повноваження та ресурси для самостійного управління, що ставить перед ними нові завдання щодо ефективного використання земель, управління інфраструктурою, забезпечення сталого розвитку та формування комфортного середовища для мешканців. Просторовий менеджмент стає одним із ключових інструментів для досягнення цих цілей, адже охоплює всі етапи управління просторовими ресурсами – від планування до моніторингу й контролю за їх використанням.

В умовах війни, що триває на території України, питання просторового менеджменту набули ще більшої актуальності. Втручання росії завдало значних руйнувань інфраструктурі міст і сільських територій, призвело до переміщення мільйонів людей та порушення багатьох аспектів управління на місцевому рівні. Тому надзвичайно важливим стає не тільки збереження ресурсів і наявних об'єктів, а й підготовка до майбутньої відбудови країни. Просторовий менеджмент у цьому контексті може забезпечити ефективне планування реконструкції зруйнованих територій (відновлення інфраструктури, соціальних об'єктів та житлових зон).

Повоєнна відбудова вимагатиме від громад системного підходу, спрямованого не тільки на відтворення зруйнованих об'єктів, а й на модернізацію територій із застосуванням сучасних стандартів сталого розвитку та екологічної безпеки. Просторовий менеджмент доповнює стратегічне планування та координацію проєктів відновлення, оптимізацію використання ресурсів і врахування перспектив довгострокового розвитку. Сучасні методи просторового планування, як специфічного процесу в межах просторового менеджменту, допомагають визначати пріоритетні

зони відбудови, розподіляти ресурси для інфраструктурних проєктів, створювати нові громадські простори та сприяти поверненню переміщених осіб.

Таким чином, питання ефективного просторового менеджменту в умовах війни та повоєнного відновлення набуває важливого значення. Виникає необхідність розробки стратегій і методів, які б забезпечили гармонійний розвиток територій, оптимальне використання ресурсів та задоволення потреб громад у сучасних реаліях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі розглядаються питання управління розвитком просторових систем різних рівнів. Сучасні теоретико-методологічні підходи до визначення чинників просторового розвитку регіонів, територій і громад, а також інтеграцію цих підходів у системи публічного управління досліджують М. Кизим, І. Семигуліна та І. Ярошенко [1, 2]. Теоретичні основи просторового розвитку, інноваційні підходи та досвід управління територіями аналізуються у працях І. Буднікевич, І. Заблудської та Д. Бастрова [3], З. Герасимчук та Т. Ніщик [4], Т. Заяць, Г. Краєвської, Т. Кравцової [5], Є. Маруняка [6], Л. Морозової [7], та інших [8], а принципи просторового менеджменту сталого розвитку – Н. Павліхи [9].

Серед зарубіжних авторів – С. Вервей (Stefan Verweij), Е. Г. Клін (Erik-Hans Klijn), Ю. Еделенбос (Jurian Edelenbos) та А. Ван Бурен (Arwin Van Buuren), які зосереджуються на інтеграції управлінських процесів із просторовими рішеннями [10], та В. Надін (Vincent Nadin), Д. Стед (Dominic Stead), М. Домбровський (Marcin Dąbrowski), А. М. Фернандес-Мольдонадо (Ana María Fernández-Maldonado), Дж. Котелла (Giancarlo Cotella) та П. Шмітт (Peter Schmitt) [11, 12]. Їхні роботи акцентують увагу на концепціях і системах просторового планування та розвитку в європейських країнах. У них розглядаються реформи, інструменти та

взаємодія політики згуртованості ЄС із просторовим розвитком на місцевому й регіональному рівнях, із акцентом на переході від галузевих до інтегрованих моделей, що враховують взаємозв'язок економічних, екологічних і соціальних аспектів. Їхній досвід є цінним для адаптації міжнародних практик до специфіки України, зокрема в контексті впровадження стратегій сталого розвитку громад.

Попри вагомий науковий доробок у цій сфері, роль просторового менеджменту як важливого інструменту для ефективного розвитку територій потребує подальшого дослідження. Особливо актуальним є його застосування в розвитку територіальних громад, де часто бракує чітко визначених стратегій і механізмів для забезпечення збалансованого розвитку. Саме тому дослідження просторового менеджменту є важливим кроком для забезпечення сталого розвитку територій в умовах сучасних викликів та змін.

Метою статті є аналіз ролі просторового менеджменту в розвитку територіальних громад, а також окреслення перспектив використання сучасних інструментів просторового менеджменту в українських громадах у період війни та повоєнного відновлення.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення, що формує основну рамку та напрямки для розробки політик і стратегій у сфері просторового менеджменту; 2) наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, які висвітлюють різні аспекти просторового розвитку, просторового менеджменту, управління територіями та інтеграцію просторових рішень у системи публічного управління тощо.

У процесі здійснення дослідження використано низку методів наукового пізнання, зокрема: системного підходу та теоретичного узагальнення (для розкриття змісту та фундаментальних принципів просторового менеджменту); аналізу й синтезу (для визначення ролі та

перспектив просторового менеджменту у розвитку територіальних громад); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Виклад основного матеріалу. Просторовий менеджмент, як зазначає Н. Павліха, є діяльністю суб'єктів управління щодо просторової деталізації стратегії збалансованого соціально-економічного та екологічно безпечного розвитку, визначення пріоритетів і формування ефективної просторової системи [9, с. 42]. Ця діяльність охоплює управління просторовими ресурсами й процесами планування, організації та контролю за використанням простору в різних контекстах – містах, будівлях, природних територіях, промислових зонах тощо. Управління здійснюється з урахуванням унікальних потреб і ресурсів кожної території, що сприяє її гармонійному розвитку.

Просторовий менеджмент тісно пов'язаний з концепцією сталого розвитку, яка визначає основні напрями і принципи розвитку територій на глобальному рівні. У 2015 році на Саміті ООН зі сталого розвитку було схвалено глобальну програму з 17 цілями до 2030 року [13], що охоплюють економічний, соціальний і екологічний аспекти. Україна активно інтегрує Цілі сталого розвитку в національну політику [14], зокрема приділяючи увагу сталому розвитку міст, управлінню природними ресурсами, боротьбі з бідністю, доступу до якісної освіти, гендерній рівності, екологічній стійкості та соціальній справедливості. Ці напрями перетинаються з завданнями просторового менеджменту, спрямованими на забезпечення збалансованого розвитку територій та підвищення якості життя населення.

Концепція сталого розвитку об'єднує екологічну стабільність, соціальну рівність і економічну ефективність, визначаючи ключові орієнтири для розвитку територій, що реалізуються через просторовий менеджмент. Завдяки конкретним методам і стратегічним підходам, просторовий менеджмент забезпечує практичне втілення сталого розвитку

через інфраструктурні покращення, раціональне використання ресурсів та інтеграцію екологічних принципів..

Узагальнення принципів сталого просторового розвитку[15] дає змогу визначити такі фундаментальні принципи просторового менеджменту, що задають загальну рамку ефективного управління сталим розвитком регіонів України:

1. Збереження територіальної цілісності та збалансованого розвитку (поліцентричний розвиток, підтримка сильних регіонів та модернізація слабких територій для підвищення їх конкурентоздатності).

2. Подолання регіональних дисбалансів (зменшення соціально-економічних відмінностей між регіонами для рівномірного розвитку та створення комфортних умов життя).

3. Активізація партнерства між містами і селами (взаємодія урбаністичних центрів і сільських територій через доступність міських функцій, розвиток транспорту, диверсифікацію сільського господарства та створення зон рекреації).

4. Просторова доступність (розвиток транспортної інфраструктури з фокусом на Пан'європейську мережу, локальні зв'язки та екологічно безпечні види транспорту).

5. Безпечне функціонування територій (створення умов для безпеки та стабільності функціонування територій у контексті природних і техногенних загроз).

6. Раціональне використання природних ресурсів та охорона довкілля (впровадження екологічно безпечних практик, захист і відновлення екосистем).

7. Енергетична безпека (розвиток відновлюваних джерел енергії, впровадження енергоефективних технологій та модернізація енергетичних систем).

8. Збереження національно-культурної спадщини (охорона історичних об'єктів та гармонійна інтеграція культурної спадщини у сучасне просторове планування).

9. Розширення доступу до інформації та знань (розвиток інформаційного суспільства через сучасні телекомунікаційні мережі, бази даних, інноваційні платформи).

10. Заохочення сталого туризму (розвиток екологічного та культурного туризму як інструмента економічного зростання й збереження природної і культурної спадщини).

Впровадження принципів сталого просторового менеджменту базується на таких ключових аспектах, як проектування облаштування територій (охоплює заходи зі структурно-функціональної організації та адміністративно-територіального впорядкування, основною метою яких є забезпечення населення якісними послугами та створення сприятливих умов для збалансованого розвитку територій [9, с. 44]); просторове планування (передбачає розробку стратегій і політик для організації та використання земельних і просторових ресурсів з метою забезпечення ефективного й гармонійного розвитку); організація (стосується розташування та впорядкування об'єктів у просторі для раціонального використання територій); регулювання (включає встановлення норм і правил для раціонального використання просторових ресурсів, контроль за їх дотриманням та адаптацію до змін у соціально-економічному середовищі). Ці важливі складові просторового менеджменту забезпечують структуровану основу для сталого розвитку територій через ефективне використання ресурсів та адаптацію до соціально-економічних змін.

Ключові напрями просторового менеджменту зосереджені на перетворенні територій на привабливі місця для життя та діяльності через створення комфортного середовища, покращення інфраструктури та

стимулювання економічної активності. Важливим є задоволення потреб населення та бізнесу в додаткових площах для житла, роботи й відпочинку, що сприяє гармонійному розвитку територій. Реконструкція застарілих промислових зон через інноваційні підходи до урбаністики створює нові центри економічного розвитку, а розвиток інфраструктури забезпечує ефективність транспортних, енергетичних і комунальних систем.

Раціональне землекористування оптимізує використання земельних ресурсів і сприяє досягненню економічного, соціального та екологічного розвитку. Відновлення природного середовища включає рекультивацію земель, створення зелених зон і розвиток ландшафтів, що сприяють екологічній стійкості [9, с 42]. Такий підхід до просторового менеджменту забезпечує гармонійний розвиток територій, сприяє ефективному використанню ресурсів і досягненню сталого соціально-економічного та екологічного балансу, що особливо важливо в умовах війни та повоєнного відновлення в Україні. А інструменти просторового менеджменту дозволяють громадам оптимізувати ресурси, реалізовувати відновлювальні програми та створювати стійкі стратегії розвитку.

У контексті децентралізації просторовий менеджмент набуває особливої важливості для місцевого самоврядування, надаючи громадам інструменти для управління власними ресурсами та планування розвитку. Реформа децентралізації в Україні розширила можливості місцевих органів влади зокрема щодо розробки стратегій розвитку, впровадження інфраструктурних проєктів та залучення інвестицій. З його допомогою громади можуть раціонально використовувати території, зберігаючи природні ресурси, оптимізуючи розташування інфраструктурних об'єктів і підвищуючи інвестиційну привабливість.

Важливість просторового менеджменту для місцевого самоврядування полягає також у підвищенні прозорості та підзвітності перед громадою. Процеси планування стають відкритими, а залучення

мешканців до розробки просторових стратегій дозволяє враховувати їхні потреби та пріоритети (економічні, соціальні, культурні тощо). Це сприяє зміцненню довіри до місцевої влади та підвищенню рівня підтримки ініціатив щодо розвитку територій.

Просторовий менеджмент має значний потенціал для розвитку територіальних громад, і його перспективи безпосередньо пов'язані з динамічними змінами в економічному, соціальному та екологічному середовищі. Однією з основних перспектив є ефективне застосування інноваційних технологій, таких як геоінформаційні системи (ГІС), які включають картографічні моделі, просторовий аналіз і математичні моделі, для точного аналізу потреб територій та ефективного управління просторовими ресурсами.

Інтеграція принципів сталого розвитку на всіх рівнях управління також є важливим напрямом, який сприятиме збереженню природних ресурсів, розвитку екологічної інфраструктури та підвищенню якості життя. Увага до сталих практик у будівництві, транспортуванні та енергетиці дозволяє створювати більш стійкі й енергоефективні території.

Розвиток партнерства між державними і приватними структурами допоможе залучати інвестиції в інфраструктуру та інноваційні проекти, що підтримують соціальні ініціативи. Залучення місцевих громад до планування та управління також підвищить прозорість рішень, забезпечуючи більшу взаємодію між владою та населенням.

Підсумовуючи вищесказане, варто відзначити, що розвиток просторового менеджменту відкриває великі можливості для сталого розвитку територіальних громад. Це включає підвищення їх конкурентоспроможності, екологічної стабільності та покращення якості життя громадян.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Просторовий менеджмент є важливим інструментом розвитку територіальних громад,

оскільки поєднує соціальні, економічні та екологічні аспекти, сприяючи ефективному та раціональному використанню ресурсів. Принципи сталого розвитку, зокрема збереження територіальної цілісності та оптимізація природних ресурсів, лежать у його основі та сприяють гармонійному розвитку громад і задоволенню їхніх потреб у межах обмежених можливостей. Складові просторового менеджменту – проектування облаштування територій, просторове планування, організація та регулювання – створюють базу для сталого розвитку, забезпечуючи ефективне використання ресурсів і адаптацію до соціально-економічних змін.

Реформа децентралізації в Україні відкрила нові можливості для місцевого самоврядування, що дозволило громадам ефективніше управляти ресурсами та реалізовувати інфраструктурні проєкти. Важливу роль у цьому процесі відіграють інструменти просторового менеджменту, зокрема ГІС, картографічні моделі, просторовий аналіз і математичні моделі, які дозволяють точніше аналізувати потреби територій, оптимізувати ресурси та підвищувати ефективність управлінських рішень. Залучення громад до процесів планування та управління підвищує прозорість рішень і зміцнює довіру до влади, що є важливим для сталого розвитку.

В умовах війни та повоєнного відновлення просторовий менеджмент набуває особливого значення. Геоінформаційні системи допомагають точно аналізувати пошкодження інфраструктури та планувати відновлення з урахуванням нових умов. Використання інноваційних підходів дозволяє громадам не тільки відновлювати зруйновані території, але й створювати умови для сталого економічного зростання, залучення інвестицій та розвитку соціальної інфраструктури.

Отже, просторовий менеджмент відіграє важливу роль і має значний потенціал для розвитку територіальних громад в Україні, оскільки

інтеграція інноваційних підходів та принципів сталого розвитку в управління територіями підвищує конкурентоспроможність громад, забезпечує ефективність управлінських рішень і покращує добробут мешканців. У подальших наукових дослідженнях доцільно зосередити увагу на удосконаленні механізмів просторового менеджменту, зокрема через розробку стратегій просторового розвитку, впровадження інноваційних технологій та інтеграцію просторового менеджменту в процеси відновлення територіальних громад, що сприятиме сталому розвитку та підвищенню ефективності управління їхніми територіями.

Література

1. Кизим М. О., Семигуліна І. Б., Ярошенко І. В. Чинники просторового розвитку територіальних громад у системі публічного управління територіям. *Проблеми економіки*. 2022. № 2 (52). С. 83–92. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-2-83-92>.

2. Semyhulina I. B. The Theoretical Aspects of Spatial Development: Analyzing the World Experience in the Formation of the Territory Management System. *Business Inform.* 2021. № 7. P. 6–14. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-6-14>.

3. Буднікевич І., Заблодська І., Бастраков Д. SMART-концепція інноваційного просторового розвитку: досвід розвинутих країн. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 4. С. 99–106. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-13>.

4. Герасимчук З. В., Ніщик Т. О. Просторовий розвиток міста : монографія. Луцьк : ЛНТУ, 2011. 212 с.

5. Заяць Т. А., Краєвська Г. О., Кравцова Т. Г. Просторовий розвиток регіонів та поселенських структур: безпековий аспект. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.3>.

6. Маруняк Є. О. Просторовий розвиток України в глобальній візії. *Вісник НАН України*. 2020. № 4. С. 73–83. <https://doi.org/10.15407/visn2020.04.073>.

7. Морозова Л. В. Принципи просторового розвитку соціально-економічної системи України. *Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил*. 2013. Вип. 4 (37). С. 174–178.

8. Чому просторовий розвиток важливий для громад – основні тези конференції. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15531> (дата звернення: 15.10.2024).

9. Павліха Н. Принципи просторового менеджменту сталого розвитку. *Економіка України*. 2006. № 1. С. 40–45.

10. Verweij S, Klijn E. H., Edelenbos J., Van Buuren A. What makes governance networks work? A fuzzy set qualitative comparative analysis of 14 Dutch spatial planning projects. *Public Administration*. 2013. Vol. 91 (4). P. 1035-1055. <https://doi.org/10.1111/padm.12007>.

11. Nadin V., Stead D., Dąbrowski M., Fernandez-Maldonado A. M. Integrated, adaptive and participatory spatial planning: trends across Europe. *Regional Studies*. 2020. Vol. 55 (5). P. 791–803. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1817363>.

12. Nadin V., Cotella G., Schmitt P. (eds.). *Spatial Planning Systems in Europe*. 2024. Cheltenham, UK : Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781839106255>.

13. Sustainable Development Goals. URL: <https://globalcompact.org.ua/en/17-sustainable-development-goals/> (дата звернення: 18.10.2024).

14. Про Цілі сталого розвитку України до 2030 : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 18.10.2024).

15. Рада Європи. Європейська конференція Міністрів, відповідальних за регіональне планування (СЕМАТ). *Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту*, ухвалені 7-8 вересня 2000 року в Ганновері ; пер. з нім. В. І. Карамушка; за наук. ред. В. І. Олещенко. К. : Обрії, 2007. 39 с. URL: <https://rm.coe.int/168070018e> (дата звернення: 15.10.2024).

References

1. Kuzym M. O., Semyhulina I. B., Yaroshenko I. V. (2022). Chynnyky prostorovoho rozvytku terytorialnykh hromad u systemi publichnoho upravlinnia terytoriiam [The Factors of Spatial Development of Territorial Communities in the System of Public Management of Territories]. *Problemy ekonomiky*. № 2 (52). S. 83–92. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-2-83-92> [in Ukrainian].

2. Semyhulina I. B. (2021). The Theoretical Aspects of Spatial Development: Analyzing the World Experience in the Formation of the Territory Management System. *Business Inform.* № 7. S. 6–14. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-6-14>.

3. Budnikevych I., Zablodska I., Bastrakov D. (2023). SMART-kontseptsiia innovatsiinoho prostorovoho rozvytku: dosvid rozvynutykh krain [Smart-Concept of Innovative Spatial Development: Experience of Developed Countries]. *Modeling the development of the economic systems*. № 4. S. 99–106. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-13> [in Ukrainian].

4. Herasymchuk Z. V., Nishchuk T. O. (2011). *Prostorovy rozvytok mista [Urban Spatial Development]: monohrafiia*. Lutsk: LNTU. 212 s. [in Ukrainian].

5. Zaiats T. A., Kraievska H. O., Kravtsova T. H. (2018). *Prostorovy rozvytok rehioniv ta poselenskykh struktur: bezpekovy aspekt*. [Spatial

Development of Regions and Settlement Structures: Security Aspect]. *Efektivna ekonomika*. № 11. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.3> [in Ukrainian].

6. Maruniak Ye. O. (2020). Prostorovyi rozvytok Ukrainy v hlobalnii vizii [Spatial development of Ukraine in global vision]. *Visnyk NAN Ukrainy*. № 4. S. 73–83. <https://doi.org/10.15407/visn2020.04.073> [in Ukrainian].

7. Morozova L. V. (2013). Pryntsypy prostоровoho rozvytku sotsialno-ekonomichnoi systemy Ukrainy [Principles of Spatial Development of the Socio-Economic System of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho universytetu Povitrianykh Syl*. Vyp. 4 (37). S. 174–178. [in Ukrainian].

8. Chomu prostоровyi rozvytok vazhlyvyi dlia hromad – osnovni tezy konferentsii [Why Spatial Development is Important for Communities – Key Points from the Conference]. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15531> ([in Ukrainian].

9. Pavlikha N. (2006). Pryntsypy prostоровoho menedzhmentu staloho rozvytku [Principles of Spatial Management for Sustainable Development]. *Ekonomika Ukrainy*. № 1. S. 40–45 [in Ukrainian].

10. Verweij S, Klijn E. H., Edelenbos J., Van Buuren A. (2013). What makes governance networks work? A fuzzy set qualitative comparative analysis of 14 Dutch spatial planning projects. *Public Administration*. Vol. 91 (4). P. 1035-1055. <https://doi.org/10.1111/padm.12007>.

11. Nadin V., Stead D., Dąbrowski M., Fernandez-Maldonado A. M. (2020). Integrated, adaptive and participatory spatial planning: trends across Europe. *Regional Studies*. Vol. 55 (5). P. 791–803. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1817363>.

12. Nadin V., Cotella G., Schmitt P. (eds.). (2024). *Spatial Planning Systems in Europe*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781839106255>.

13. Sustainable Development Goals. URL: <https://globalcompact.org.ua/en/17-sustainable-development-goals/>.

14. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy do 2030 [On the Sustainable Development Goals of Ukraine until 2030]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30.09.2019 r. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> [in Ukrainian].

15. Rada Yevropy. Yevropeiska konferentsiia Ministriv, vidpovidalnykh za rehionalne planuvannia (SEMAT). (2007). *Kerivni pryntsypy staloho prostorovoho rozvytku Yevropeiskoho kontynentu* [Guiding Principles of Sustainable Spatial Development of the European Continent], ukhvaleni 7-8 veresnia 2000 roku v Hannoveri; per. z nim. V. I. Karamushka; za nauk. red. V. I. Oleshchenko. K.: Obrii. 39 s. URL: <https://rm.coe.int/168070018e> [in Ukrainian].